

ماهیت و عملکرد بانک جهانی

بین‌المللی IFC نیز کمک به کشورهای کمتر توسعه یافته از طریق تشویق بخش خصوصی جهت توسعه اقتصاد کشور و کمک به کسب سرمایه مورد نیاز در این زمینه‌ها می‌باشد بطور کلی استراتژی سرمایه‌گذاری بانک بطريقی است که نهایتاً باستی این سرمایه‌گذاریها منجر به ارتقاء سطح رفاه مردم فقیر کشورهای در حال توسعه و افزایش کارائی تولیدات این کشورها گردد.

برای تحقیق و بررسی بیشتر در این موضوعات و اینکه بانک در اجرای اهداف پیش‌بینی شده در اساسنامه‌های خود موفق بوده یا نه، لازم است اقدامات انجام شده بانک جهانی بشرح زیر مورد ارزیابی قرار گیرد:

- الف- بانک جهانی به کدام دسته از کشورها وام و اعتبار داده است؟
ب- به چه بخش‌هایی از اقتصاد کشور ارتباط گرفته است؟
ج- آیا بانک در عملیات مربوط به تأمین منابع مالی (بازار سرمایه) موفق بوده است یا خیر؟

لازم به ذکر است که در اساسنامه بانک قید گردیده که اصولاً به طرحهای وام و اعتبار تعلق می‌گیرد که از نظر اقتصادی قابل توجیه باشد. یعنی اینکه مسائل سیاسی و جریانات دیگر از این نوع، هیچ‌گونه رابطه‌ای با تصمیمات بانک در اعطای وام نداشته و نمیتواند عامل مهم تلقی گردد. با توجه به اینکه آمارهای لازم در این زمینه موجود نیست لذا ارزیابی مستند در این مورد امکان‌پذیر نبوده لیکن در عمل کاملاً روش می‌باشد که مسائل سیاسی همراه با موضوعات اقتصادی در اعطای وام به کشورهای درخواست کننده مؤثر بوده است.

الف: بانک جهانی به کدام دسته از کشورها وام داده است؟
همانطور که اشاره شد در اساسنامه بانک جهانی قید گردیده که هدف از اجرای عملیات وام‌دهی، اخذ سرمایه از

اصولاً اصطلاح بانک جهانی به بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه IBRD و سازمان‌های تابعه یعنی موسسه بین‌المللی توسعه IDA و سازمان مالی بین‌المللی IFC اطلاق می‌گردد. در اساسنامه این سازمانها اهداف تشکیل مؤسسات مذبور کمک به بالا بردن سطح رفاه کشورهای در حال توسعه از طریق کمالیزه کردن منابع مالی از کشورهای توسعه یافته به کشورهای در حال توسعه می‌باشد و سرمایه این بانکها بتوسط کشورهای عضو تأمین می‌شود. قابل ذکر است که IBRD خود در امر خرید و فروش سهام و قرضه دست داشته و مقداری درآمد نیز سالانه از آن طریق بدست می‌اورد. وامهایی که این بانک در اختیار کشورها قرار میدهد اکثراً دارای مدت اعتبار ۲۰ ساله بوده و یک مهلت ۵ ساله نیز برای پرداخت قسط اول در نظر گرفته می‌شود. در اساسنامه بانک IBRD قید گردیده که هدف از اعطای وام، بالا بردن تولید و رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه می‌باشد. مضارفاً قید شده که هرگونه تصمیم گیری در مورد اعطای وام به کشورهای در حال توسعه باشیست براساس گزارش توجیه اقتصادی صورت پذیرد.

موسسه بین‌المللی توسعه IDA که در سال ۱۹۶۰ افتتاح شده شرایطی شبیه IBRD دارد ولی عمدتاً این سازمان به کشورهای فقیرتر در حال توسعه که درآمد سرانه آنان زیر ۷۹۱ دلار در سال است اعتبار پرداخت می‌کنند. بیش از ۵۰ کشور جهان شامل این درجه بندی شده و میتوانند از وامهای سازمان مذبور استفاده کنند. منابع مالی این سازمان از حق السهم اعضاء و کمک کشورهای توسعه یافته صنعتی و انتقال سود حاصل از فعالیتهای مالی IBRD در بازار سرمایه تأمین می‌گردد. مضارفاً مدت اعتبار وامهای IDA بین ۳۰ تا ۴۰ سال بوده و بهره نازلی به آنها تعلق می‌گیرد. اهداف سازمان مالی

سرانه، در سال ۱۹۸۶ بیشترین وام را در بین کشورهای مختلف جهان از بانک جهانی دریافت کرده است. در جدول شماره ۲ کشورهای وام گیرنده بزرگ از بانک جهانی طی سالهای ۸۶-۱۹۸۵ نشان داده شده است.

بطوریکه از جدول شماره ۲ مستفاد میگردد منطقه اسیا که از نظر درآمد سرانه جزء مناطق کم درآمد محسوب میشود حدود ۵۰ درصد کل وامهای بانک جهانی را بخود اختصاص داده و کشورهای آفریقائی و آمریکائی لاتین در مراتب بعدی در این زمینه قرار دارند. قابل ذکر است که حدود ۲۵ درصد از کل وامهای پرداختی بانک جهانی در سال ۱۹۸۶ به ۵ کشور آمریکای لاتین (برزیل- آرژانتین- مکزیک- کلمبیا و شیلی) پرداخت شده است که درآمد سرانه آنان بین ۱۴۰۰ تا بیش از ۲ هزار دلار در نوسان بوده است. اصولاً این قبیل وامها از طریق *IBRD* در اختیار این کشورها قرار میگیرد. در صورتیکه در همین قاره کشورهایی با تولید ناخالص ملی سرانه زیر ۵۰۰ دلار قرار دارند که میباشی اصولاً کمکهای بیشتری

کشورهای غنی و در اختیار قراردادن آنها به کشورهای فقیر میباشد.

در جدول شماره یک وام گیرنده‌گان بانک جهانی براساس مناطق مختلف جغرافیائی قيد گردیده است.

بطوریکه از جدول شماره ۱ مستفاد میشود طی چهار سال ۸۳-۱۹۸۳ میزان وامهای اعطائی به مناطق مختلف جغرافیائی آفریقا، آسیا و اروپا و امریکای لاتین رو به افزایش بوده لیکن در سال ۱۹۸۶ بخش اروپا و خاورمیانه و شمال آفریقا که از نظر تولید ناخالص ملی سرانه در رده بالاتی بوده اند نسبت به سالهای قبلی وام کمتری دریافت کرده‌اند. متقابلاً طی سال مذکور وامهای پرداختی به آمریکای لاتین و آسیا و آفریقا بیشتر گردیده است. این امر گویای این واقعیت میباشد که بانک جهانی به آن دسته از مناطق جغرافیائی که دارای درآمد سرانه کمتری بوده اند توجه بیشتری داشته و به اینگونه کشورها وام بیشتری پرداخت نموده است. بطور مثال کشور هندوستان را میتوان نام برد که با ۲۶۰ دلار تولید ناخالص ملی

جدول شماره ۱ - وام گیرنده‌گان براساس مناطق مختلف جغرافیائی

واحد: میلیون دلار

نام کشور	۱۹۸۳	تعداد وام مبلغ وام	تعداد وام مبلغ وام	۱۹۸۴	تعداد وام مبلغ وام	۱۹۸۵	۱۹۸۶
آفریقا - منطقه شرق و جنوب	۴۳	۱۱۲۹/۸	۴۰	۱۱۸۶/۶	۴۵	۷۸۶/۰	۴۱
آفریقا - منطقه غرب	۳۷	۶۶۴/۲	۳۷	۱۱۸۱/۷	۳۵	۸۱۱/۳	۳۸
مجموع آفریقا	۸۰	۱۷۹۴/۰	۷۷	۲۳۶۸/۳	۸۰	۱۵۹۷/۳	۷۹
آسیا - منطقه شرق و اقیانوسیه	۴۰	۳۷۰۸/۶	۳۵	۳۳۰۲/۰	۳۹	۳۱۰۰/۶	۴۴
آسیا - جنوب	۴۰	۲۹۷۹/۲	۴۴	۳۷۰۰/۶	۳۷	۳۵۵۹/۱	۳۲
مجموع آسیا	۸۰	۶۶۸۷/۸	۷۹	۷۰۰۲/۶	۷۶	۶۶۵۹/۷	۷۶
اروپا - خاورمیانه و شمال آفریقا	۴۱	۲۵۳۵/۶	۴۳	۳۱۲۵/۸	۳۹	۲۴۲۹/۲	۳۰
آمریکای لاتین و کارائیب	۴۲	۳۴۵۹/۶	۴۱	۳۰۲۷/۵	۴۳	۳۷۰۰/۲	۴۷۷۱/۲
جمع کل	۲۴۳	۱۴۴۷۷/۰	۲۲۵	۱۵۵۲۴/۲	۲۳۶	۱۴۳۸۶/۴	۲۲۸

آنها جزء بزرگترین بدهکاران بشمار میروند) بقیه وامهای پرداختی که شامل ۷۰ درصد کل وام بحساب میآید راهی کشورهای فقیرتر جهان گردیده است که اصولاً از نظر مادی به چنین وامهای نیاز واقعی داشته اند. پس با توجه به مراتب فوق میتوان در این بخش نتیجه گیری نمود که گرچه منظور واقعی از هدف اجرائی عملیات مالی بانک جهانی مبنی بر تغییر مسیر منابع مالی از کشورهای غنی به فقیر بطور مطلق برآورده نشده ولی تا حدود زیادی این فرضیه به تحقق نشسته، یعنی اینکه بطور نسبی میتوان ادعا نمود که بانک در عملیات وام دهی خود موفق بوده است.

ب: به چه بخشهایی از اقتصاد کشور وام تعلق گرفته است؟

برای سهولت بحث در این قسمت، سالهای ۱۹۸۳—۸۶
انتخاب گردیده و در این بخش روند رشد وامهای اعطایی بانک جهانی به بخش‌های مختلف اقتصادی کشور وام گیرنده مورد بحث قرار گرفته است. در جدول شماره ۳ میزان وامهای اعطایی بانک جهانی با توجه به بخش‌های مختلف اقتصادی نشان داده شده است.

بطوریکه از جدول شماره ۳ مستفاد میگردد طی سالهای ۱۹۸۳—۸۶ میزان وام دهی بانک جهانی به کلیه بخشها (بغیر از بخش انرژی) افزایش نشان میدهد. بطور مشابه میزان وام دهی به بخش کشاورزی طی سالهای مذکور حدود ۳۰ درصد رشد داشته و بیشترین رشد را بخش صنعت با ۵۰ درصد افزایش بخود اختصاص داده است. ساخت نیروگاههای برق نیز دارای رشد نسبتاً زیادی بوده و تنها بخش انرژی در سال ۱۹۸۶ نسبت به سالهای قبل دارای رشد کمتری بوده که علت اساسی آن کاهش قیمت نفت و عدم صرفه اقتصادی کشورهای

وام گیرنده جهت دریافت کمکهای مالی برای تأمین نیازهای سوختی خودشان بوده است مضارفاً بطوریکه از جدول فوق الذکر مستفاد میشود حدود ۲۰ درصد از وامهای اعطایی بانک جهانی به بخش کشاورزی و ۱۵ درصد به بخش نیروگاهها و ۱۰

شرح	۱۹۸۵	۱۹۸۶	تولید ناخالص ملی سرانه	آسیا
سال				
هندوستان	۲/۳۴۶	۲/۳۶۸	۲۶۰	چین
اندونزی	۱۱۰۱	۱۱۳۷	۳۱۰	پاکستان
پاکستان	۹۲۷	۱۱۳۲	۵۴۰	کره جنوبی
کره جنوبی	۵۵۶	۶۷۸	۳۸۰	آفریقا
ساحل عاج	۱۴۱	۳۴۰	۶۱۰	زئیر
نیجریه	۱۱۹	۳۳۱	۷۳۰	شمال آفریقا و آسیا
ترکیه	۶۹۸	۱۰۵۷	۱۱۶۰	مراکش
آمریکای لاتین			۶۷۰	برزیل
مکزیک	۵۹۸	۱۶۲۰	۱۷۲۰	کلمبیا
آرژانتین	۱۸۰	۵۴۴	۲۰۴۰	شیلی
سایر کشورها	۴۲۲۷	۳۶۹۸	۱۳۹۰	جمع کل
	۱۴۳۸۶	۱۶۳۱۸	۲۲۳۰	

را از بانک جهانی دریافت مینمودند که البته این کار صورت تحقق به خود نیافته است. اگر وامهای پرداختی به چند کشور فوق الذکر آمریکای لاتین را که از نظر حکومتی نیز تمایلات خاص سیاسی با آمریکا دارند کتاب بگذاریم (اگرچه اکثر

جدول شماره ۳— اختصاص وام‌های بانک جهانی به بخش‌های مختلف اقتصادی

شرح سال	کشاورزی و توسعه روستایی	نیروگاه	تعلیم و تربیت	حمل و نقل	تولید و توزیع	کشاورزی طی سال ۱۹۸۶	جدول شماره ۴— وام گیرنده‌گان بزرگ در بخش‌های مختلف اقتصادی طی سال ۱۹۸۶			
کشاورزی و توسعه روستایی	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	کشاورزی	کشاورزی هند-پاکستان-آرژانتین-برزیل-ترکیه-چین	کشاورزی چین-مالزی-اندونزی-مراکش	کشاورزی چین-مالزی-اندونزی-مراکش	کشاورزی چین-مالزی-اندونزی-مراکش	کشاورزی هند-پاکستان-آرژانتین-برزیل-ترکیه-چین			
نیروگاه	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	نیروگاه	ساخت نیروگاه بزریل-چین-هندوستان-کره جنوبی-ترکیه	نیروگاه هندوستان-زئیر-مجارستان	نیروگاه هندوستان-زئیر-مجارستان	نیروگاه هند-پاکستان-آرژانتین-برزیل-ترکیه-چین	نیروگاه هند-پاکستان-آرژانتین-برزیل-ترکیه-چین			
تعلیم و تربیت	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	تعلیم و تربیت	جمعیت و بهداشت چین-بنگلادش-برزیل	تعلیم و تربیت اندونزی-چین	تعلیم و تربیت اندونزی-برزیل-مکزیک	تعلیم و تربیت اندونزی-چین	تعلیم و تربیت اندونزی-برزیل-مکزیک			
حمل و نقل	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	حمل و نقل	توسعه مؤسسات هند-ترکیه-مراکش-اکوادور	حمل و نقل اندونزی-چین	حمل و نقل اندونزی-برزیل	حمل و نقل اندونزی-چین	حمل و نقل اندونزی-چین			
تولید و توزیع	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	تولید و توزیع مالی	تولید و توزیع مالی سوریه-فیلیپین-شیلی	تولید و توزیع مالی سوریه-فیلیپین-شیلی	تولید و توزیع مالی مکزیک-بنگلادش-شیلی	تولید و توزیع مالی مکزیک-بنگلادش-شیلی	تولید و توزیع مالی سوریه-فیلیپین-شیلی			
کمکهای فنی	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	کمکهای فنی	کمکهای فنی ترکیه-اندونزی	کمکهای فنی ترکیه-اندونزی	کمکهای فنی ترکیه-اندونزی	کمکهای فنی ترکیه-اندونزی	کمکهای فنی ترکیه-اندونزی			
مخابرات	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	مخابرات	مخابرات ماداگاسکار-نیجریه-برزیل	مخابرات ماداگاسکار-نیجریه-برزیل	مخابرات ماداگاسکار-نیجریه-برزیل	مخابرات ماداگاسکار-نیجریه-برزیل	مخابرات ماداگاسکار-نیجریه-برزیل			
حمل و نقل	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	حمل و نقل	حمل و نقل بزرگترین کشورها	حمل و نقل بزرگترین کشورها	حمل و نقل بزرگترین کشورها	حمل و نقل بزرگترین کشورها	حمل و نقل بزرگترین کشورها			
تولید و توزیع مالی	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	تولید و توزیع مالی	تولید و توزیع مالی برنامه های عمرانی خود از قبیل توسعه کشاورزی و بهداشتی و صنعتی نیاز به اخذ وام از خارج داشته اند. با توجه به اینکه وامهای اعطایی بانک از نظر شرایط دارای سهولت بیشتری از منابع مالی دیگر میباشد لذا میتوان ادعا نمود که بانک جهانی در اعطای وام به کشورهای فقیر بمنظور توسعه و بهبود اوضاع اقتصادی خود بطور نسبی مؤثر بوده است. قابل ذکر است که بانک جهانی علاوه بر اعطای کمکهای مالی سالانه یک سری برنامه های آموزشی و سمینار نیز برای استفاده کشورهای مختلف عضو در نظر گرفته که مشتمل بر آموزش تکنیک های کشاورزی و صنعتی و امور حمل و نقل و توسعه شهری و آب و برق وغیره میباشد. علاوه بر این بانک جهانی وامهای مختلفی در مورد بهبود و تثبیت برنامه های اقتصادی کشورهای فقیرتر جهان در نظر گرفته که همه ساله به اینگونه کشورها که از نظر	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.	درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.
آب و فاضلاب	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	آب و فاضلاب	آب و فاضلاب بزرگترین کشورها	آب و فاضلاب بزرگترین کشورها	آب و فاضلاب بزرگترین کشورها	آب و فاضلاب بزرگترین کشورها	آب و فاضلاب بزرگترین کشورها			
جمع کل	توسعه رساندن بزرگترین کشورها	جمع کل	جمع کل بزرگترین کشورها	جمع کل بزرگترین کشورها	جمع کل بزرگترین کشورها	جمع کل بزرگترین کشورها	جمع کل بزرگترین کشورها			

درصد به بخش صنعت تعلق گرفته است که این بخشها از نظر توسعه اقتصادی دارای اولویت ویژه ای میباشند در جدول شماره ۴ بزرگترین وام گیرنده‌گان در بخش‌های اقتصادی قید گردیده است.

بطوریکه در جدول شماره ۴ مشاهده میشود به غیر از کشورهای بزرگ و آرژانتین و کره جنوبی که دارای درآمد سرانه بیشتری هستند بقیه کشورهای وام گیرنده از نظر اجرای

تراز پرداختهای خارجی و یا صنعتی و کشاورزی دچار مشکل میباشند پرداخت مینماید. میزان وامهای مذکور طی سال ۱۹۸۵ حدود ۶۲۹ میلیون دلار بوده که در سال ۱۹۸۶ مبلغ مذکور به ۲ برابر افزایش یافته است. بیشترین وام را در این زمینه کشورهای آفریقایی و بنگلادش که از نظر اقتصادی با مسئله بیکاری و تورم روبرو میباشند، دریافت نموده اند.

ج: آیا بانک جهانی در عملیات مالی خود موفق بوده است؟
منظور از بحث در این زمینه اینستکه مشخص شود آیا بانک جهانی در عملکرد خود عنوان یک سازمان مالی و با این هدف که منابع مالی را بایستی از کشورهای ثروتمند بست کشورهای فقیرتر جهان سوق دهد، درایت کافی از خود نشان داده و یا اینکه در حفظ و بکارگیری این سرمایه ها کوتاهی نموده است.

اصولاً بانک جهانی غیر از سرمایه و حق السهم کشورها که در نزد خود دارد همانند یک سازمان مالی اقدام به استقراض با نرخ بهره پائین از منابع مالی مختلف مینماید و سپس منابع مالی مذکور را در اختیار کشورهای عضو بانک جهانی برای اجرای طرحهای مختلف اقتصادی و صنعتی قرار میدهد. بانک جهانی معتقد است که در عملیات کسب منابع مالی لازم، از روشهای ابتکاری مختلفی استفاده کرده که در نتیجه این اقدامات میزان بهره پرداختی به مؤسسات مالی وام دهنده بسیار پائین تر از بهره جاری در بازار بوده است. میزان وام دریافتی بانک از مؤسسات مالی در طی سال ۱۹۸۶ حدود ۱۰/۶ میلیارد دلار بوده که حدود ۸۰ درصد از وامهایی که بانک جهانی استقراض نموده (۸/۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۶) از بخش خصوصی و ۱۵ درصد نیز (۱/۵ میلیارد دلار) از منابع دولتی تأمین شده است. متوسط نرخ بهره پرداختی به مؤسسات وام دهنده در سال ۱۹۸۶ حدود ۶/۹۳ درصد تخمین زده شده که در مقایسه با سال قبل (۷/۹۸ درصد) از کاهش نسبی برخوردار بوده است. در مقابل بانک جهانی از سال ۱۹۸۲ به

بعد از طریق استفاده از سیستم نرخ بهره متغیر اقدام به اعطای وام به کشورهای مختلف نموده. این نرخ که در سال ۱۹۸۲ حدود ۱۱/۴۳ درصد بوده و بتدریج کاهش یافته تا جایی که در سال ۱۹۸۶ به ۸/۲۳ درصد رسید. مضافاً این بانک در برنامه های مالی خود اقدام به سرمایه گذاری نیز مینماید که میزان سرمایه گذاریهای مذکور طی سال ۱۹۸۶ حدود ۱/۲ میلیارد دلار بوده و نرخ بازده سرمایه حدود ۱۰/۶۷ درصد طی سال مذکور تخمین زده شده است. میزان کل هزینه های بانک جهانی در سال ۱۹۸۶ حدود ۱۹۸۶/۵ میلیارد دلار (شامل بهره پرداختی و هزینه های اداری) و میزان درآمد خالص بانک نیز حدود ۱/۲ میلیارد دلار بوده است. در اینجا قابل ذکر میباشد که علت اصلی بالا بودن درآمد بانک جهانی، پائین بودن نرخ بهره پرداختی به بانکها و مؤسسات وام دهنده از طریق بانک مذکور میباشد. میزان کل وام پرداختی بانک جهانی تا سال ۱۹۸۶ حدود ۱۰۴ میلیارد دلار تخمین زده شده و قابل ذکر است که درآمدهای حاصله از عملیات مالی بانک جهانی در هر سال، در سال بعد بصورت اعطای وام به کشورهای وام گیرنده برگشت داده میشود (از طریق IDA).

ممکن است سوال شود که چگونه است که نرخ بهره دریافتی بانک جهانی از نرخ بهره ایکه این بانک به مؤسسات مالی میپردازد بیشتر میباشد. پاسخ اینستکه بانک جهانی از طریق IDA سالانه مقداری اعتبار در اختیار کشورهای فقیر جهان قرار میدهد که دارای بهره نازلی بوده و مدت اعتبار باز پرداخت آنان نیز بین ۳۰ تا ۴۰ سال میباشد. میزان این قبیل وامها طی سال ۱۹۸۶ تقریباً یک پنجم کل وامهای بانک جهانی را شامل میشده است. بعبارت دیگر گرچه بانک جهانی در برخی از وامها کسب سود میکند ولی در برخی دیگر از وامها بعلت شرایط سهل اعتباری متقابلاً متضرر میگردد.

با آنچه که در بخش حاضر گفته شد این استنباط حاصل میگردد که بانک جهانی تا حدود زیادی در جهت برآورده

در دست دارند. البته هر چند در طی دو دهه اخیر کشورهای در حال توسعه جهان توانستند قدرت خود را در بانک جهانی تقریباً تا دو برابر افزایش دهند اما چنین تحولاتی در فضای صنعتی صورت پذیرفته لیکن هرگونه تهدید به موقعیت کشورهای صنعتی صورت پذیرفته لیکن در حال حاضر که به مرزتساوی قدرت آرا در این بانک تزدیک میگردیم بنظر میرسد که بدست آوردن اختیارات بیشتر بتوسط کشورهای در حال توسعه مشکل تر و حتی غیرعملی باشد. بنابراین به زبان ساده تنها راه ممکن برای جلوگیری از هرگونه اعمال نفوذ بتوسط کشورهای صنعتی عبارت از جهد کامل کشورهای در حال توسعه در برخورد از سهمی عادلانه در این سازمان و برخورد از قدرت تصمیم گیری کافی جهت سد نمودن هرگونه هدایت منابع مالی این سازمان به بعضی از کشورها صرفاً براساس امیال سیاسی میباشد.

ساختن احتیاجات کشورهای واقعاً نیازمند موفق بوده و آمارها حاکی از پیگیری چنین سیاستی بتوسط بانک مذبور میباشد. اما با توجه به اینکه به حال امیال سیاسی کشورهای صنعتی در واگذاری بخشی از سرمایه بانک جهانی به کشورهای «دوست» کم و بیش از آمارهایی که خود اینگونه سازمانها ارائه میدهند آشکار میباشد، بنابراین این سوال مطرح میگردد که چگونه میتوان تا حد امکان از بسط چنین روندی جلوگیری بعمل آورد.

متأسفانه بانک جهانی، سازمانی است که میزان سهم، معیار تصمیم گیری را در آن شکل میدهد. کشورهای در حال توسعه جهان هم اکنون قریب ۴۲/۵ درصد از کل سرمایه بانک و در نتیجه بهمین نسبت قدرت تصمیم گیری را در بانک مذبور

بقیه از صفحه ۲۶

کوچک عضو EFTA که به تنهایی صدائی ندارند از طریق تشكیل ویکارچگی قادر شوند در سازمانهای بین المللی جهانی دارای قدرت شده و از یکدیگر حمایت نمایند.

در جدول ۱ و ۲ وضعیت بازرگانی EFTA در سال ۱۹۸۴ نشان داده شده است.

جدول ۲: صادرات منطقه آزاد تجاری در سال ۱۹۸۴

واحد: میلیون دلار

	کشورهای شرق صادرکننده	بلوک	آمریکا	ژاپن	EEC	EFTA	بقيه جهان
۱۵۷۱۷	۲۹۱۸	۱۹۰۶	۱۶۳	۶۴۶	۸۳۸۳	۱۶۹۸	۱۶۹۸
۱۳۵۰۷	۱۸۵۲	۲۷۶۷	۱۷۱	۱۰۹۳	۵۰۴۷	۲۵۷۴	۲۵۷۴
۷۴۹	۵۴	۷۰	۲۷	۲۱۱	۲۸۹	۹۶	۹۶
۱۸۹۱۹	۱۸۰۲	۱۶۲	۲۶۴	۹۶۴	۱۳۲۲۹	۲۴۸۵	۲۴۸۵
۵۲۱۰	۱۰۶۹	۸۵	۴۸	۴۶۰	۳۰۰۳	۵۴۳	۵۴۳
۲۹۳۲۵							
۱۰۹۳۸۸	۱۴۸۷۵	۱۹۷۰۴	۱۹۵۸۴	۹۲۷۲	۵۷۰۷۴	۱۹۵۸	۱۹۵۸
جمع کل	۱۰۹۳۸۸						

به فعالیت اشتغال ورزید. هدف کلی در این زمینه گسترش همکاریهای صنعتی با این کشور میباشد و مضامن فعالیت اعضاء EFTA فقط منحصر به موضوعات تجاری نمیشود بلکه این سازمان موضوعات مختلف اقتصادی بخصوص مسائل مربوط به سازمانهای اقتصادی در سطح جهان از قبیل بازار مشترک را هماهنگ میسازد. هدف اینست که کشورهای

جدول ۱: واردات منطقه آزاد تجاری در سال ۱۹۸۴

واحد: میلیون دلار

	کشورهای شرق واردکننده	بلوک	آمریکا	ژاپن	EEC	EFTA	بقيه جهان دنیا
اتریش	۱۹۵۹۴	۲۵۹۸	۲۲۷۶	۶۳۹	۶۸۷	۱۱۸۴۰	۱۵۵۲
فنلاند	۱۲۴۴۲	۱۲۱۰	۲۳۵۳	۶۶۴	۶۲۴	۴۴۲۶	۲۲۳۴
ایسلند	۸۴۳	۷۶	۹۲	۳۸	۵۷	۳۹۹	۱۷۹
نروژ	۱۳۸۹۰	۱۶۱۸	۵۰۱	۶۶۶	۱۲۴۳	۶۳۳۴	۳۵۲۴
پرتغال	۷۷۷۰	۳۲۲۶	۹۹	۱۹۴	۱۰۵۳	۲۷۹۱	۴۰۵
سوئد	۲۶۳۳۹	۲۸۳۲	۱۴۹۴	۱۲۳۰	۲۱۴۳	۱۳۹۰۶	۴۷۳۲
سوئیس	۲۹۷۷۶	۳۷۳۰	۱۱۳۵	۱۱۳۵	۱۹۷۶	۲۰۰۳۹	۱۹۸۰
جمع کل	۱۱۰۶۰	۱۵۲۹۲	۸۶۳۵	۴۵۹۸	۷۷۸۵	۵۹۷۳۹	۱۴۶۰۹